

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

437

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְדַבַּר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאַלוּ מִמְצָרִים כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּשְׁמַלְתִּי"

דמיון החיים

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

נרפים ואינם מלומדים למלחמה. הלא תראה כי עמלק בא בעם מועט ולולי תפלת משה היה חולש את ישראל והשם לבדו שהוא עושה גדולות "נְלוּ נִתְּפְנוּ עֲלֹת" ("שמואל" א ב) סבב שמתו כל העם היוצא ממצרים הזכרים כי אין כח בהם להלחם בכנענים עד שקם דור אחר דור המדבר שלא ראו גלות והיתה להם נפש גבוהה כאשר הזכרתי בדברי משה.

לכן מי שהיתה לו נפש גבוהה יכול היה לשאול בנפש רחבה מהמצרים, כי הגלות לא השפיעה עליו לרעה, הנסיונות והגלות דוקא העלו אותם על נס והקב"ה הטביע בנפש הישראלית את הסגולה הזו של עזות וגבורה, שבכל הנסיונות ובכל הגלויות ישארו שלמים בצורתם ועצמותם, אופיים ויופיים נאמנים לה' תורתו ועמו **'ישראל עזים שבאומות הגם'** ('ביצה' כה:). צריכים וזקוקים לסגולה זו. ('מעייני החיים')

"קִדְּשׁ לִי כָל בְּכוֹר קָשֶׁר כָּל רֶחֶם בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶדְם וּבְבִקְמָה לִי הוּא" ('שמות' יג ב).

פרשה זו נאמרה בצאת בני ישראל ממצרים ביום ט"ו ניסן ולכן הקדים לפרשה זו: **"נִתְּנָה בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל צְבָאֲתָם"** ('שמות' יב נא) שלכאורה הוא כפל דברים שהרי כבר נאמר **המשך בעמ' 2 <<<**

הטביעו רושם חזק ועמוק בגופם ונפשם, כבר לא יכלו להעזיז פנים לבקש ולשאול מהמצרים דברים וחפצים יקרים כלי כסף וכלי זהב, לא כל בני ישראל היו שוים בכח נפשם לשאול שאלה זו, הדבר תלוי עד כמה השפיעה עליהם הגלות והעבדות השפעה נפשית עמוקה. ולכן **אומר האבן עזרא; 'כל אחד שאל לפי מעלתו' כי תלוי עד כמה נפשם נפגעה; יש מי שנפגע פחות ויש מי שנפגע יותר, יש ששאל הרבה ובקומה זקופה ויש ששאל פחות מפני שהשפלות פגעה בו הרבה ולכן שאלו רק מעט ואף זאת בהכנעה ומתוך בושה. אבל הנשיאים שלא איבדו את ערך עצמיותם ובנפשם עוד פועם כבוד ישראל, נפשם היתה גבוהה ורוחם נעלה ושאלו אבנים יקרות, המצרים נתנו לכל אחד כפי בקשתו בהתאם למדת אומץ הלב, 'כל אחד שאל לפי מעלתו' הם קיימו את צו הקב"ה כל אחד לפי כחו **ויש קשר בין מה שאמר הראב"ע כאן לבין פירושו עה"פ; "הַתִּצְבּוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה'" ('שמות' יד יג) כי אתם לא תעשו מלחמה רק תראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום. יש לתמוה; איך יירא מחנה גדולה של שש מאות אלף איש מהרודפים אחריהם? ולמה לא ילחמו על נפשם ועל בניהם? התשובה; כי המצרים היו אדונים לישראל וזה הדור היוצא ממצרים למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה ואיך יוכל עתה להלחם עם אדוניו? והיו ישראל****

ואומר הראב"ע; 'כל אחד שאל לפי מעלתו'. כי הנה במעשה המשכן והבושם והשמן, מעלה מיוחדת צריכים כדי לשאול מהמצרים חפצי ערך יקרים, דרוש אומץ לב מיוחד לפי מצבם אז בהיותם עבדים מושפלים, במצב זה לא לכולם היה אומץ לעשות כדבר הזה, לבוא לאדוניהם ולדרוש מהם חפצים יקרים כלי כסף וכלי זהב.

מאות שנים עבדו בני ישראל בעבודת פרך כעבדים מושפלים, הם הועסקו בעבודות הכי בזויות, במכוון לא נתן להם פרעה עבודות מכובדות, אם כדי שלא יבואו במשך הזמן למרוד בו ובעמו ואם משום מגמתו לבזותם ולהכניעם ולעקור מהם כל רגש של חשיבות אנושית ותחושה של עצמאות ועצמיות.

פרעה ידע והכיר במעלותיהם של ישראל, בשכלם הזך ובמדותיהם הטובות והעדינות, סגולה שבאה להם ירושה מאבותיהם הקדושים ולכן בחר עבורם עבודה קשה ובזויה כדי להבאישים בפני המצרים, שלא יתערבו בהם ולא ימשכו אחריהם ושלא יבואו להזדווג אליהם, מאד חשש שמא יקרה כך ועוד ילכו להתגייר, הלא כבר שמע על מספר מצרים שהזדווגו לבני ישראל והם הערב רב ואז עצם קיום העם המצרי יועמד בסימן שאלה ואולי אף יתמוטט ויעלם מן העולם. וכיון שעברו על עם ישראל מאות שנים בשעבוד והעבדות והשפלות

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

לפני זה; וְנִהְיֶה בְּעֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה יִצְאוּ כָּל צְבָאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (שם' יב מא)? ומשום כך אומר הרשב"ם; **לומר לך; שביום שיצאו אמר הקב"ה קדש לי כל בכור.** וכן באבן עזרא; **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם" (שמות' יג ג) ביום ט"ו יום אמר; וְזָכֹר.**

הגם שבפרשה זו נאמרו הרבה דברים הקשורים בזכרון היום והיציאה ממצרים, איסור אכילת חמץ, אכילת מצה, מצות תפילין ופדיון בכורים, בכור אדם ובכור בהמה, בכל זאת נקראת פרשת; **"קַדְשׁ"** ובאמירה למשה נזכר רק; **"קַדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר... בְּאֶדְמָה וּבְכַהֲנָה לִי הוּא"** ולא יותר. ואם כי שכל הנאמר בפרשה זו הכל מפי הקב"ה, אבל כנראה נזכר באמירה רק; **"קַדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר"** כדי להזגיש חשיבות המצוה הזאת.

והנה ידוע כי השפעתם של הנסים והנפלאות הם רק לרגע ואחר כך נחלשת והולכת השפעתם עד בלי הכר והיום שב לאיתנו ואת זה אנו רואים למחרת היציאה ממצרים, שאחרי כל המכות שהוכה פרעה ואחרי מכת בכורות, כאשר קרא למשה ואהרן **בלילה והתחנן לפניהם; "קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את ה' פְּדֻכְתֶּם. גם צִאֲנֶכֶם גם בְּדֻכְתֶּם חֲזוּ פְּאֶשֶׁר דְּבַרְתֶּם וְלַכּוּ וּבְרַכְתֶּם גם אתי"** (שמות' יב לא).

הרי כניעה מוחלטת לרצון הבורא, בכ"ז נהפך לבם ואמרו; **"מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו"** (שמות' יד יא). התורה אמנם מסבירה את הפליאה של המהפכה הזאת בלב פרעה ועבדיו; **"וַיִּחַזַּק ה' אֶת לֵב פְּרֹעֹה"** (שם') שנתן להם הקב"ה מקום לטעות, עיין ברמב"ן שכותב על רדיפת המצרים אחרי בני ישראל וכן ביאת המצריים בתוך הים ביבשה; **"ואין בכל המופתים כפלא הזה וזה באמת שגעון להם, אבל סיכל עצתם וחיזק את לבם ליכנס בים"**.

אבל הפלא הגדול לא על פרעה הרשע, אלא על בני ישראל שראו בעיניהם את כל אשר עשה ה' כדי להוציאם ממצרים; **"כִּי־יִדְּוָה וְיִבְרָא וְיִטְוֶה"** (דברים' ה טו) המכות שנתן בפרעה ובכל ארצו ובכל זאת כאשר הקריב פרעה; **"וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וַהֲנִיחָה מִצְרַיִם גֹּסֶס אֶחְרֵיהֶם וַיִּיָּאֲוּ מֵאֵד"** (שמות' יד י). והטיחו דברים קשים כלפי מעלה; **"הֲמַפְלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בְּמִדְבָּר... חַדְל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת מִצְרַיִם"** (שם') הכל בטל ומבוטל, שמחת החירות והסרת עול השעבוד ובעיקר חסרון האמונה בה' שיוכל להצילם מידי פרעה כאשר עשה עד עתה, האם כל מה שראו עד עתה לא פעל אצלם להאמין בה' ובישועתו?

ולא רק ברגע זה כאשר ראו עצמם מוקפים מכל צד על ידי פרעה והים, אבל גם כאשר נחתו המכות על המצרים בזה אחר זה וכל מכה צריכה לטעת בהם אמונה בה'; המוציא אותם מסבלות מצרים ולהביאם אל ארץ חמדה טובה ורחבה, הלא מספרים לנו חז"ל; **"שהיו בישראל רשעים שלא רצו לצאת ומתו בשלשת ימי אפילה"** (שמו"ר' יד ג). ודרשו על הפסוק; **"והמושיב עלו בני ישראל, אחד מהמשה יצאו וד' חלקים מתו בשלשת ימי אפילה"** (רש"י).

אנו לומדים מזה כי נסים ונפלאות אינם פועלים על האדם לשנות את טבעו ואת רשעותו ומה גם אחרי אשר עברו הנסים ואיך נזכור את כל אלו שבאו להשריש בנו את האמונה בהשגחתו הפרטית של בורא העולם? **ולכן צוה הקב"ה אותנו לזכור את היום הגדול הזה ערב ובקר; "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך"** (דברים' טז ג) **ימי חייך הימים, כל ימי חייך הלילות"** (ברכות' יב). על ידי הנחת תפילין אכילת מצה בפסח וכדומה.

אבל גם זה כנראה אינה ערובה מספיקה שנזכור ונבין את משמעותה של יציאת מצרים, אלא על ידי; **"כל בכור פטר כל נקם בכני ישראל בְּאֶדְמָה וּבְכַהֲנָה לִי הוּא"** (שמות' יג ב) שבכל בית בישראל יהיה אחד שיהיה להקב"ה, עובד עבודת ה' ומאמין בהשגחתו ומפיצה בין כל בני ביתו.

גם אחרי שנמסרה עבודת הבכורים ללויים, נשאר החיוב של פדיון הבכורות בישראל כדי להתיר להם עבודת חולין, למען ידעו כי תפקידם הוא להיות לעבודת ה' ואמונתו ורק ע"י היתר מיוחד מותר להם לעסוק בדברים של חול, לולא זאת יתכן שישראל ישכח עושהו, גם כאשר יאכלו מצות ויניחו תפילין ויזכירו ביום ובלילה את יציאת מצרים, בלי שבט לוי וכן; **"כל מי שלומד תורה שהוא בבחינת שבט לוי"** (רמב"ם' שמיטה ויובל' יג) לא נוכל להחזיק מעמד ולהיות במדרגה של מאמינים בה' ובתורתו ובהשגחתו עלינו. **"למען אחי ורעי"**

"זָכֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יִצְאֶתְּם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים" (שמות' יג ג). הפרשיות המוקדשות לספור יציאת מצרים, הן המקורות שמהם יש לשאוב וללמוד את יסודות השגחת השי"ת הכללית והפרטית והבטחון בו וככל שיעלה ביד האדם להשיג יותר במקצוע זה, הריהו מעמיק יותר למצות את הענין של יציאת מצרים, שהרי ידוע כי התורה הזהירה על זכירתה כל ימי חיינו ולא עוד אלא שבצידן של הרבה מצוות נתלווה

חיוב זכירת יציאתנו ולא זו בלבד אלא שחיוב האדם להתבונן ולהתעמק בענין יציאת מצרים, כמאמרם ז"ל; **"בכל דור ודור חיוב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים"** (פסחים' קטז).

ברור אפוא שאין מטרת הזכירה העלאת עבר יפה, אלא תכליתה שלאורה ימצא האדם תמיד דרך חיים בהוה וידע כי השגחת השי"ת היא מתמדת מעולם ועד עולם בלי שינוי ותמורה, אמנם אז היתה תקופה של אתגליא שגם עיני העורים נפקחו לראות, כאשר הוסרו כל הסיבות המכסות את פני ההשגחה מעיני האדם קטני הראות ונפתחו שמים וכל הרקיעים להראות ולהודיע יסוד זה לדורות.

ונתבטלו כל גדרי הטבע הגלויים והקבועים בבריאה; המטה נהפך לנחש והנחש למטה, לזה היו המים מים ולזה היו לדם, החיות באו אל הישוב ובני אדם לא מצאו מקום בישוב, לזה היה היום חושך ולזה אור, לאלו זעף הים ולאלו נהפך ליבשה... עד כי גם כופרים כפרעה ומצרים הודו במציאות ה', הללו שאמרו בביטול גמור מי ה' הכירו והודו בפה מלא; **"אֲפַעֵב אֲלֵקִים הוּא"** (שמות' ח טו).

המעמיק בדרכי החיים יווכח, כי פלאי ההשגחה העליונה ונסים גלויים ונסתרים מתרחשים תמיד בכל עת, כמ"ש הרמב"ן ז"ל; **"שכל מקרינו המה רק נסים נסתרים ואין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל"** (שמות' יג טז) קריעת ים סוף הוא אחד הנסים הגדולים שהתרחשו עם יציאת מצרים וארז"ל; **"קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף"** (פסחים' קיח). ואם לאדם אחד כך למשפחות הרבה לעיר ולמדינה לא כל שכן ועאכ"ל לכל העולם ולדורים עליה; **"מקריני ראמים ועד ביצי כנים"** (שבת' קז); שהקב"ה עורך שלחן לפני כל אחד ואחד, הדבר מפליא למתבונן.

כיוצא בזה בענין המן, הרמב"ן ז"ל כתב; **"שאלו זכינו גם היום היה יורד המן"**, האם הצמיחה מן הארץ ע"י גרעיני התבואה מובנות לנו? הנה גרעין אחד מצמיח מאות גרגירים לאחר שנרקב, האם מציאות מפליאה זו היא פחותה מפלאי המן שירד מן השמים? גם החיים והמות שהכל מודים שאינם ביד האדם ואף הטוב והרע שהם מפרטי החיים והמות, אדם מגשש בהם כעוור משולל כל ידיעה על עצמו ועל קיום גופו מהותו וחיותו, כי מי האדם היודע מה נעשה בתוכו בקרבו?

ואם הרופאים יודעים מעט הרי כל ידיעתם נובעת מאחרים או מספרים ולא מגופם, נבאר אפוא לעצמנו; איש נושא

המשך בעמ' 3 <<<

גנזי המלך דברים הטעונים גיזה גנזי המלך דברים הטעונים גיזה

>>> המשך מעמ' 2

החיים מבלבל דעת האדם ומטעהו להיות כעוור המגשש באפילה, הלא החיים בעצמם עשויים ללמד לאדם דעת, כי הכל מיד ה' ואין הסיבות גורמות דבר, כי הסיבות לא מכח עצמן הן באות אלא בגזירת השי"ת, אדרבה עם השגת המבוקש ע"י סיבות תתבלט יותר ההשגחה, **לדוגמא**; אחד נותן לחברו מאה זהובים ואילו השני נותן לחברו סחורה בערך של מאה זהובים ודואג להפנות אליו מאה קונים, רבה היא אפוא עבודת השני מן הראשון, **מכאן אתה למד**; שאין הדבר קשה מצד ההשגחה ובמעט ההתבוננות יבין האדם האמת והמציאות. (**דברי בינה ומוסר' צד**) ■

בגזירת השי"ת בהקצבה מסוימת לכל אחד, כמה ישבע בחייו וצער, שמחה ותוגה סיפוק וחסרון בריאות וחולי והכל בגזרה וקצבה קדומה מראש. לצחוק נחשב גם בעיני עצמנו למיזל ולמחשב בבית הקברות שזה היה גיבור וזה חלש, זה עשיר וזה עני, זה נותן וזה מקבל ואיה גבורתם? ואיה הונם? והרי בטוחים אנו כי בעוד מאה שנה יתם הדור הזה והדור אשר יקום מאחרינו יבין עלינו כשם שאנו מבינים על הדור הקודם לנו וא"כ מדוע לא נבין את האמת והמציאות הזאת בעודנו בחיים חיותנו, להכיר את הכח המהווה את ההיות? אלא שהדמיון הוא כנחל שוטף וזרם

סל סגור וכאשר נשאלהו על הנמצא בתוכו ולא ידע להשיבנו דבר, הנאמין לו שהוא שלו? בלא ספק נאמר כי החליף את חבילתו או שגנוב הוא אתו, **בדומה לזה נראה האדם באמרו**; **"פְּחִי נְעָצִים יְדִי"** ('דברים' ח יז) והוא אינו יודע מה נמצא בקרבו. **וכאשר נוסף להתבונן נראה כי יגדל הסתום על המפורש**; הנה כל אדם הוא ילוד בטן, יצא מעולם אחד ועתיד להכנס לעולם אחר, אשר שניהם נסתרים מדעתו, כל הברואים אינם אפוא אלא עוברים ושבים על פני גשר ההווה המתוח על שני קצות ההעדר והנה על העבר יקל לנו מאד להכיר את ההשגחה הפרטית, שהכל היה

רפואת עינים

את הציציות על שתי עיניו בפרשת ציצית שמוזכרת בה יציאת מצרים **כמו שכתוב**; **"וְהִנֵּה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ... אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"** ('במדבר' טו) הרי זה כמי שאומר להקב"ה שהוא כיהודי לא מתנהג כמו המצרים ששכחו את הטובה **אלא נהפוך הוא**; הוא זוכר את כל הטובות והחסדים שעשה עמנו הקב"ה ביציאת מצרים. על כן מגיע לו שלא תכהנה עיניו כמו המצרים כפויי הטובה אלא יראה אור גדול **כפי שכתוב במכת חושך**; **"וְלָכֵל פְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר כְּמוֹ שֶׁבִטְחָם"** ('שמות' י כג). ('בני ציון') ■

להם (בעת שיוסף כלכל את מצרים ובעת שיעקב אבינו היה שם שאז עלה הנילוס ומצרים נתברכה בשפע גדול). ולכן על ששכחו המצרים את טובתם של ישראל, הנה מידה כנגד מידה חשכו עיניהם במכת חושך. **והוסיף החיד"א ואמר**; **שהדברים רמוזים במילה "חֲשָׁךְ"** שהיא **אותיות**; שכן **וגם אותיות**; כחש. **לומר** לך; שמי ששוכח ומתכחש לטובות שעשו עמו, מכתו חשוכת מרפא. **ואולי זו הסיבה לסגולה הנפלאה המובאת במשנה ברורה**; **"כל המעביר ציצית על עיניו... יהא מובטח שלא יבוא לידי סימיו עינים"**. שהרי כאשר יהודי מעביר

"ויהי חֲשָׁךְ על אֶרֶץ מִצְרַיִם וְיָמַש חֲשָׁךְ" ('שמות' י כא) **בספר 'טובך יביעו' לרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א כתוב**; פעם אחת שאל אותי רופא עינים בכיר על הסגולה המובאת בשם הקדמונים; **"כל המעביר ציצית על עיניו כשקורא 'פרשת ציצית' יהא מובטח שלא יבוא לידי סימיו עינים"** ('משנה ברורה' כד ז). **והשבתי לו על פי דברי הגה"ק החיד"א זיע"א הכותב**; שהטעם למכת חושך שבאה על מצרים היה כיון שהמצרים שכחו את הטובות שעם ישראל עשו

ימות משיח

מאותו בית עבדים רוחני אל הגאולה השלמה. **הפסוק**; **"זְכוּר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יִצְאֶתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים"** מורה לנו שעלינו לזכור תמיד את יציאת מצרים וללמוד ממנה לקח בכל יום ויום. **אחד הלקחים שעלינו ללמוד הוא**; שיש לשאוף להשתחרר מהכבלים הכובלים אותנו אל החומר. לכל אדם עלולים להיות ה'ברוזה' וה'תרנגולים' המיוחדים לו **והכונה היא**; כל הדברים המסיחים את דעתו ואת לבו מהיציאה לחירות אמיתית. אשריו למי שזוכר תמיד את היציאה מבית עבדים את היציאה מהעבדות החומרית ושואף תמיד לגאולה רוחנית אמיתית, לגאולה השלמה שתבוא ותתגלה בלבו פנימה. (**אוצר המשלים**) ■

מסתכל עליו בתמהון **שאלו רבי נחום**; **"וכי אינך רוצה שהמשיח יבוא ונעלה כולנו לירושלים"**? **השיב לו היהודי**; **"איני יודע, עלי להוועץ עם אשתי"**. **כעבור שעה קלה שב הכפרי ואמר בשם אשתו**; **"איננו יכולים להזניח את הברוזה והתרנגולים שאנו מגדלים ולפיכך איננו מעונינים לעקור מכאן לירושלים"**. **חזר רבי נחום ושאל**; **"ומה תעשו אם יבואו הקוזקים ויגזלו מכם את רכושכם ואולי אף חייכם יהיו אז בסכנה"**? **חזר האיש ושאל את אשתו ותשובתה לא אחרה לבוא**; **"אמור לרבי שיתפלל שיבוא המשיח ויקח את הקוזקים לירושלים ואנו נוכל להשאר כאן עם הברוזה"**. לעיתים האדם שקוע בגלות הנפש וממאן לצאת

"זְכוּר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יִצְאֶתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים" ('שמות' יג ג) **רבי נחום מטשרנוביל זי"ע הגיע פעם לאכסניא של יהודי באחד הכפרים הנידחים, בחצות הלילה קם רבי נחום ממשכבו התישב על הארץ ואמר תיקון חצות בבכי גדול, בעל האכסניא שהתעורר לקול הבכי סבר לתומו שאירע משהו לאורח שלו ורץ בבהלה כדי לראות אם יוכל לסייע לו, כאשר שאל בעל האכסניא את רבי נחום לפרש בכיתו אמר לו רבי נחום**; **"אני מתפלל ומתחנן לפני בורא העולם שישלח לנו במהרה את משיח צדקנו"**. בראותו שהיה יהודי, שהיה עם הארץ ומרוחק מרוחניות, עדין

פרשת 'בא'

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו"

מה ניתן ללמוד מן הכלבים?

"ניאמר ה' אל משה בא אל פרעה"
(שמות' י א)

הגביר החסיד רבי מוטל מקלשין ז"ל היה דובר צחות בלשון המדינה והיו לו עסקים גדולים בורשא, פעם אחת שלח אחריו הרה"ק רבי יצחק ומוורקא זי"ע. כשבא אליו ביקש ממנו הרבי שילך לשר גדול אחד בהשתדלות לבטל את רצון הממשלה לגזור שרפה על ה'שלחן ערוך' 'חושן משפט' בטענה שיש חוקי המדינה והיהודים חייבים ללכת עם משפטיהם לערכאות ולהתדיין ע"פ חוקי הממשלה. הגזרה עדין לא יצאה לאור אבל ידוע היה שעומדים להוציא גזרה זו. **השיב רבי מוטל לרבי:** "אותו שר הוא כעסן גדול והוא מאיים לירות ברובה על כל מי שיבוא אליו בהשתדלות איזו שתהיה". **אמר לו הרבי:** "הקדוש ברוך הוא אמר למשה: **"בא אל פרעה"** ולא 'לך אל פרעה' כי משה רבנו היה מתירא מפרעה ואמר לו השם שילך עמו יחד. ואז הלך רבי מוטל בשמחה לאותו שר והשר בראותו את רבי מוטל נבהל מפניו ומילא את בקשתו.

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו"
(שמות' יא ז)

בבית הכלא הסובייטי כתב הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל את חיבורו על ה'תוספתא', כאשר לקחהו הרשעים לבית הכלא התירו לו לקחת שני ספרים והרב נטל עמו תיק ותוספתא. על מה כתב את ספרו? ניר לא היה לו על כן הוא כתב על ניר דקיק ששימש את האסירים ליצירת סיגוריות, רבי יחזקאל חסך מזון מפיו וקנה את ריבועי הניר ועליהן כתב את הערותיו בלי כל ספרי עזר. חלפו שנים רבי יחזקאל השתחרר בחסדי ה' והשלים את הספר. עתה רצה להדפיסו אך ברוסיה של פעם הדבר היה מסוכן מאד ורבי יחזקאל היה עלול למצוא את עצמו מושלך לכלא פעם נוספת. יום אחד הגיעה לביתו של הרב אחייניתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל מקמניץ. היא סיפרה לו, כי היא מתכוננת לברוח אל מעבר לגבול, דבר שהיה כרוך בסכנה רבה והיא ביקשה את ברכתו של הרב. **ענה הרב אברמסקי:** "מוכן אני לברוך, אך מבקש אני כי תקחי את כתבי היד שלי ותוציאי אותם אל מחוץ לרוסיה". האשה הסכימה ולאחר כמה שבועות נודע

הקב"ה להשכיל ולהבין דבר מתוך דבר. **בואו ואומר לכם איך עליתי על השקר;** אותו זוג הביאו איתם כלב קטן כדרך המודרניים באותם ימים (לשוננו של רבי בן ציון...) עד היום הם לא באו יחד לבית הדין והיום לקראת נתינת הגט באו שניהם. והנה בשעת כתיבת הגט הבחנתי כי הכלב הלך ממנה אליו וממנו אליה הלך וחזור כמה פעמים. **התפלאתי;** כיצד מתרחש דבר כזה, איך הכלב רגיל עם שניהם והרי בודאי קודם הגט הם נפרדו זה מזה מחמת המריבות ביניהם וכפי שסיפרו בבית הדין וא"כ הכלב צריך להיות או אצלו או אצלה ואיך זה שהוא פונה מאחד לרעהו מכאן הבנתי שדבריהם שקר ואינו בעלה ולכן אין מריבה ביניהם והכלב רגיל עם שניהם. חדלתי מלכתוב את הגט עד שאברר שוב את הדבר ואכן התגלתה התרמית... וחשבתי לפרש שזו גם הסיבה שבעת יציאת מצרים מציינת התורה שהכלבים לא חרצו את לשונם כי מטבע הדברים כאשר בני ישראל שהו במצרים כ"כ הרבה שנים וחיו יחד עם כל טומאת מצרים כולל הכלבים שלהם היה יכול להיווצר מצב שגם כאשר יצאו ממצרים הכלבים היו רודפים ונובחים אחריהם כדרך הכלבים שנאמנים לאדוניהם, אבל כאן מציינת התורה שברגע שעם ישראל שמעו את פעמי הגאולה הם ניתקו את עצמם מכל וכל עד כדי כך שגם הכלבים הרגישו שאין להם מה לחרוץ וללכת אחריהם ומה שהיה עד היום יותר לא יהיה.

"ניאמר ה' אל משה בא אל פרעה"
עבדו את ה' רק צאנכם וקבצכם יצגו...
ניאמר משה גם אתה תפן בידני וקבצתי
ועלת... וגם מקננו ילך עמנו... פי ממנו
נקח לעבד את ה' אלקינו" (שמות' י כד-כ)

כותב רש"י: "יצג" **יחא מוצג במקומו.**
"גם אתה תפן" **לא דייך ש"מקננו ילך עמנו"** **אלא "גם אתה תפן"**. "לא נדע מה נעבד" **כמה תכבד העבודה? שמא ישאל יותר ממה שיש בידני.** **פרעה אומר למשה:** "הנני מוכן כבר שטפכם ילך עמכם לעבוד את ה' **"רק צאנכם וקבצכם"** שישארו כאן". **אומר משה לפרעה:** "לא רק שהצאן והבקר ילך עמנו אלא אתה גם תוסיף לתת לנו משלך צאן ובקר כי אנו צריכים להקריב

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

עקת התורה

באחד הימים נתקלתי בגניזה זנוחה והוצאתי מתוכה חוברת שהצהיבה מיושן. שם החוברת; ירחון 'כרם בית ישראל' מתאריך מנחם-אב תרצ"ב שהופיע מידי חדש בחדשו בעיר פיוטרקוב שבמדינת פולין (חוברת ה' שנה א'). תוך כדי דפדוף בחוברת המצהיבה גיליתי לתדהמתי סיפור מקורי ודוקומנטרי על שיחה מאלפת עם מורנו. המספר הוא ר' יקותיאל גרינואלד, רבה של העיר קולומבוס במדינת אוהיו שבארה"ב שביקר אצל מורנו ששהה לשם החלפת אויר בבית היתומים דיסקין. אחרי שמתאר את התרגשותו מהפגישה עם הרב הישישי של ירושלים עיה"ק, הוא מצטט במקורות מפליאה את תוכן השיחה שהתיחסה למצב היהדות החרדית והמאבקים נגד הארגונים והגופים החילוניים, השואפים לערטל את העם היושב בציון מכל זיקה לתורה ולמורשתו מסיני. כשקראתי את תוכן השיחה, נתגנבה מחשבה בלבי שמן השמים זימנו לידי את החוברת שאוצרת בתוכה דברי שלום ואמת, שנאמרו בלהט של קדושה מפי מורנו. ונצטט רק את החלק המעשי שאנו עוסקים בו: '... כשעברנו לשאלות המכאיבות בירושלים בין רגע, הישישי השחוח הלזה התקומם ויישר את קומתו ובת צחוקו חלפה עברה ואמר לי: "אומרים עלי שהנני קנאי. מדוע? מפני שהנני מתריע על הסכנה הנשקפת לרוח ישראל סבא. יש להם טענות עלי, העתונות החפשית וגם

קרבנות. "נאנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה" אין אנו יודעים כמה בדיוק אנחנו נצטרך בשביל כך שמא אנו נצטרך עוד הרבה יותר ממה שבידנו". הרה"ק בעל ה'דברי ישראל' זי"ע הסביר כאן פירוש נפלא; דלכאורה יש להבין שהרי אין מדרך העולם לדבר כך מן הקצה אל הקצה כי אם פרעה אמר לו; "צאנכם וּבְקַרְכֶם יֵצֵא" ישאר כאן, מדוע בחר משה להעזי פניו אליו ולומר לו הפוך בצורה קיצונית, שאדרבה יוסיף הוא עוד לתת ולהעניק להם עולות לשחיטה? אלא ידוע מאמר העולם; שכשאדם אינו יודע עצה איך לעשות באיזה ענין ישאל דעת 'בעל הבית' מההמון עם וכפי שיאמר לו 'בעל הבית' יעשה בהיפך, כי דעת 'בעל הבית' הוא תמיד הפוך מדעת תורה. והנה ידוע כי התורה היא מקור העצה והתושיה ולכן כשאנו מתקשים וצריכים עזרה בכל דבר אנו פונים לחכמי התורה לקבל את עצתם וחכמתם שמגיעה מחכמת התורה, אך עם ישראל שהיו כעת בגלות מצרים שהיה עדין קודם מתן תורה לא ידעו עצה איך לעשות אך זאת ידעו שכפי אשר יאמרו להם פרעה ומצרים יעשו להיפך... ולכן אמר משה בהיפך מדברי פרעה מן הקצה אל הקצה שאדרבה עוד יוסיף ליתן זבחים ועולות "כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח לְעֹבֵד" מזה שאתה אומר לנו להשאיר את הבהמות - מזה אנו יודעים ולוקחים עצה לעבוד ולעשות להיפך. "נאנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה" כי אין אנחנו יודעים מה לעשות עד בואנו לקבלת התורה ולכן עתה אנו עושים הכל להיפך ממה שתאמרו ולכן; "גַם אַתָּה תִּתֵּן פְּנֵינוּ זְבָחִים וְעֹלֹת".

לרבות המתיימרת לחרדית מבאישה את ריחי ומגנה אותי. והם שוכחים מה שמתרחש במחנה האחר; שם רוצים לעקור את התורה כולה. אל החפשים מתייחסים ביחס אחר לגמרי, מתפשרים עמהם ועל הכל עוברים בשתיקה. רק לנו אין מוותרים ורודפים אותנו בלי הפוגה. מפני שאנו רוצים למסור את התורה לצאצאינו בקדושה ובטהרה, כמו שקבלנו מאבותינו. האם בדברים שבאמנות הלב יכולים להתפשר? האם יכולים להסתכל בשויון נפש לחילול שבת; והאם יכולים לישב ולידום כשרוצים לבטל את המצוות המעשיות? זרם של דמעות פרץ מעיני הצדיק הישישי. וברעדו בגופו ובידיו אמר: "הם מתיימרים למכבים; האם לא מסרו המכבים את נפשם בעד השבת? איך יכולים להקרא 'מכבים' ולחלל את השבת? איך יכולים להיות מכונים בשם ישראל ולרמוס ברגל גאווה את כל המצוות? אושרנו ועושרנו היא רק התורה ובלעדיה פסק יחסו של עם ישראל. ומה הוא יותר מבדואי, ארמני או ערבי..." התחלחלתי מגופו הרועד של הסבא קדישא. הרופא הד"ר וולך מנסה להרגיעו, הרב נשאר דומם, יושב לו הצידה ודמעות נושרות מעיניו, עיניו הבדולח. דמעות המתנות צדקתו, גדולתו ומסירות נפשו בשביל התורה והאמונה. כאן, נתגלה לפני אחד מענקי הרוח הגדולים שלנו, במלוא הדרת קומתו, המופיעים זעיר שם, אחד בדור ושנים בתקופה, "אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁפָּכָה לוֹ", לחשתי בדומיה. ('חמדת ימים') ■

חשך

במהרה בימנו; שהקדוש ברוך הוא יביא ט"ו ימי חושך בהם ימותו רשעי ישראל שאינם רוצים בגאולה נורא הדבר. משיח יבוא ובשופר גדול יתקע אליהו הנביא יעורר לתשובה ויהיה חלילה מגזר גדול שיסית נגד ולא יחפז בגאולה. ולא יספיקו שלשת ימים של אפלה, חצי חדש ידרש רח"ל. ■

וקברום בחסות החשכה מבלי שהמצרים יראום ולא ילעגו לבני ישראל. וידוע מה שאמרו; "וְחַמְשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲרָזִים מְצֻקִים" ('שמות' יג יח) שארבעה מכל חמשה יהודים בחרו בחיי עבדות וגלות על חיי גאולה ופדות. והביא בשם הזוהר הקדוש; שכך יהיה גם בגאולה העתידה

"ויהי חשך על ארץ מצרים" ('שמות' י כא)
רבנו החיד"א זצ"ל הביא את דברי רז"ל; שהקדוש ברוך הוא הביא את החשך על המצרים כדי שבאותם שלשת ימי אפילה ימותו אותם היהודים שלא רצו להיגאל

תדרים

שגם התפילין הם מכשיר עדין ומורכב הקולט תדרים של קדושה ושפע ממרום באמצעות הפרשיות הכתובות בהן ואם יחסר אף קוצו של יו"ד ישבתו חלילה מפעולתם ותפסק ההשפעה הרוחנית הכבירה. ('בני ציון') ■

תקופה. הסבירו לרב שיש בו סוללות זעירות ומכשור עדין לקליטת תדרים והשמעתם וכן הסבירו שאם יתרופף מגע או יחסר בורג ישבות המכשיר. "כך"? התפעל רבי אליהו לאפיאן: "ומדוע ישנם אנשים שאינם מבינים

"וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדֵכָה וְלִטְוֶפֶת בֵּין עֵינֶיךָ" ('שמות' יג טז)
מעשה בגאון הצדיק רבי אליהו לאפיאן זצ"ל שראה אדם מצמיד לאוזנו טרנזיסטור שהיה המצאה חדשה באותה

דעת גדולי הדור

בס"ד

ח' כסלו תש"ס

הרב הגדול רבי **אמנון יצחק** שיחיה לאורך ימים טובים, הוא **אחד מגדולי הדור ודורשיו** שהושתל משמיא בדורינו ואשר בסיעתא דשמיא זוכה וזיכה את הרבים להשיב ליבם לשמים, **וכל מעשיו לשם שמים מתוך אמונתו הטהורה ואהבתו לכל בית ישראל.**

ואם כי דבריו ואמרותיו מפורסמים בכל ישראל, הנה מעט מאד מכירים את **גדולת האיש הנפלא והישר הזה**, הן מחמת צניעותו וענוותנותו והן מחמת שונאי הדת אשר מפעליו הגדולים לצנינים בעיניהם, מסלפים בזדון אמרותיו ומעשיו, וממעטים ברשעות, דמותו, "ש'ל'זו לש'זו מרמה לש'זו מד'ברת גדולות א'שר א'מרו" וגו' לכן מצאנו חובה להגיד **ישרו ומקצת שבחו**, עליו נאמר "מי יש'כו'ן בהר קד'שו הולך תמים ופועל צ'דק ודובר אמת בל'בבו" וגו'...

עוסק בתורה ברציפות שעות רבות כל יום ושותה בצמא דברי חז"ל, וזכה לכתר תורה ולקניניו, בשמוש חכמים ובאמונתם, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, אוהב את הצדקות, המישרים, מתרחק מן הכבוד נושא בעול עם חבריו וכו' וכו'... **וכל מעשיו מתוך אהבה ויראה על פי התורה**, והריני תפילה בתפילת דוד המלך עליו השלום "אתה השם תשמרנו תצ'רנו מ'ן הדור ז'ו לעולם" וגו'... ויזכה להרים קרן התורה וישראל, כמשאת נפשו הטהורה.

חותם למען כבוד התורה והאמת

הרה"ג יהודה שפירא זצוק"ל

יהודה שפירא

הרה"ג חיים קנייבסקי שליט"א

חיים קנייבסקי

בס"ד

ארגון 'שופר'
מתכבדים להודיעכם
על תוכנית הנופשים החדשה
לשנת התשע"ג
בהשתתפות הרב

אמנון יצחק שליט"א
ורבנים נוספים
במלון מדיסון *** דלאקס
רח' העליה 17 נהריה
נותרו חדרים אחרונים

תאריך	מסלול	שבת פרשת
ד' שבט 18/01/13	ששי-מוצ"ש מוצ"ש	פרשת בא
25/01/13 י"ד שבט	ששי-מוצ"ש	פרשת בשלח
01/02/13 כא' שבט	ששי-מוצ"ש	פרשת יתרו
15/02/13 ה' אדר	ששי-מוצ"ש	פרשת תרומה
01/03/13 יט' אדר	חמישי-מוצ"ש	פרשת כי תשא
08/03/13 כ"ו אדר	ששי-מוצ"ש	פרשת ויקהל פקודי
15/03/13 ד' ניסן	ששי-מוצ"ש	פרשת ויקרא
22/03/13 יא' ניסן	חמישי-מוצ"ש	פרשת צו

ההרשמה בשעת התשלום
לתשומת ליבך:

כל ביטול שיתבצע לאחר שבוע מן ההרשמה כרוך בעמלת ביטול
הרישום בימים א-ה בין השעות 09:00 עד השעה 15:30
03-6777779 שלוחה 557/516
בברכה,
'שופר- ארגון להפצת יהדות'

היכלי דוד א.ת. ירוחם ביום ראשון ט' בשבט 20/01/13

כניסה חינם

פתיחת שערים ב-20:00 חחילת החוכניח ב-20:30

ירוחם

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.TV

● להם בסקל
● הורדת מחיר הדלק
● ביטול המע"מ ממוצרי היסוד
● קרקעות הקיבוצים יוחזרו לעם
● סל תרופות מלא 20 ש"ח למשפחה

כח להשפיע

מחזירים השלטון לעם

אזניכם את הרב עובדיה

ובחזרים ברב אמן יצחק

Hamiflaga.org.il 073-2013333